

Helsingin käräjäoikeudelle

15.3.2022

helsinki.ko@oikeus.fi

Kantaja:

Mika Vauhkala

Sähköposti: mika@magnetum.fi

Puh. 0400 211816

Asiamies: OTM, lupalakimies Aki Nummelin

Prosessiosoite: aki.nummelin@gmail.com

Puh. 0400432428

1. vastaaja:

Fazer-konserni

PL 4

00941 HELSINKI

Puh. + 358 (0)20 555 3000

2. vastaaja:

Suomen valtio

kirjaamo@valtiokonttori.fi

HAASTEHAKEMUS

Asia:

Hyvityksen vaatiminen yhdenvertaisuuslain perusteella perustuen syrjintään oletetun terveydentilan perusteella.

Korvauksen vaatiminen Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13. artiklan perusteella perusoikeuksien eli oikeuden saada ihmisarvoista kohtelua ja liikkumisvapauden rikkomisesta sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 1. artiklan rikkomisesta.

Vaatimukset:

1) Vastaajat tuomitaan yhteisvastuullisesti maksamaan kantajalle 10 000 euroa hyvitystä yhdenvertaisuuslain 23 §:n perusteella syrjinnästä oletetun terveydentilan perusteella

2) Valtiokonttori tuomitaan maksamaan 10 000 euroa korvausta Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13. artiklan perusteella perusoikeuksien eli oikeuden saada ihmisarvoista kohtelua ja liikkumisvapauden rikkomisesta sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 1. artiklan rikkomisesta

3) Vastaajat tuomitaan yhteisvastuullisesti maksamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut lisättynä korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen alkaen päivämäärästä 10.12.2021.

Oikeuspaikka:

Vastaajien kotipaikan sekä oikeusloukkauksen sijaitessa Helsingissä on Helsingin käräjäoikeus oikea paikka kanteen käsittelyyn.

Perustelut:

Tapauksessa kantajaa on estetty pääsemästä Fazer Cafe'hen (Kluuvikatu 3, Helsinki) päivämäärällä 10.12.2021. Kello on ollut tuolloin 9.00 ja kantaja on halunnut käydä syömässä aamiaista. Kantajaa on vaadittu esittämään nk. koronapassi ehtona pääsulle syömään.

Kyseisenä ajankohtana voimassa olleet valtioneuvoston asettamat ravintolarajoitukset Helsingin alueelle olivat seuraavat: ”Ravintolat, joissa anniskellaan alkoholia, voivat olla auki klo 5–18. Ravintolat, joissa ei anniskella, voivat olla auki klo 5–01.”

Fazer Retail Finlandin toimitusjohtaja Miika Kostilainen perusteli Fazer Cafen toimintaa seuraavasti:

Kun asiakastanne on 10.12.2021 klo 9 aamulla pyydetty esittämään koronatodistus, Fazer Ravintoloiden Kluuvikadun Fazer-kahvilassa on noudatettu lakia tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (876/2021), tarkemmin sanottuna sen 58 i §:ää EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansalliseen käyttöön liittyen. Kyseisen lainkohdan mukaan mm. ravitsemisliikkeet voivat edellyttää koronatodistuksen esittämistä asiakkailtaan, jolloin ravitsemusliikkeitä koskevat asiakaspaikkamäärärajoitukset sekä aukiolo- ja anniskeluaikarajoitukset eivät koske ravintolatilaa tai -toimintaa.

Myös viittaamillanne Valtioneuvoston internet-sivuilla todetaan hyvin yksiselitteisesti, että ”jos ravintola edellyttää asiakkailtaan koronapassia, sen ei tarvitse noudattaa alueelle asetettuja tavallista tiukempia rajoituksia aukiolo- ja anniskeluajoille, sallitulle asiakasmäärälle tai määräystä jokaisen asiakkaan istumapaikasta sisätiloissa.” Toisaalla viittaamassanne materiaalissa (Aluehallintoviraston sivuilla) todetaan, että ”ravitsemisliike voi itse määrittellä ajankohdat, jolloin se ottaa koronapassin käyttöön”.

Edelleen Miika Kostilainen perusteli koronapassin käyttöönottoa aamuyhdeksältä seuraavasti:

Suurempana tekijänä koronapassin käyttöönottamiseen on ollut kuitenkin aukioloajan rajoittaminen iltakuuteen. Palvelemme nyt normaaliin tapaan iltakymmeneen ja kokonaisuudessaan pystymme palvelemaan huomattavasti suurempaa määrää asiakkaita kuin ilman koronapassia.

Tapauksessa rikottu useita lakeja

Perustuslain rikkomukset

Perustuslain suojaamia perusoikeuksia eli liikkumisvapautta (9 §) ja sen, että ketään ei kohdella ihmisarvoa loukkaavasti (7 §). Ruokailuoikeuden epääminen oli kantajalle erityisen traumaattinen tilanne.

Yhdenvertaisuuslain rikkomukset

Yhdenvertaisuuslain 8 §: ”Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, ... terveydentilan, ... tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.”

Vaimus esittää koronapassi kahvilaan pääsemiseksi kertoo siitä, että Fazer Cafe Kluuvin henkilökunta on olettanut kantajan – ilman perusteltuja epäilyjä - olevan vaaraksi muiden asiakkaiden tai henkilökunnan terveydelle. Oletettu terveydentila ei yhdenvertaisuuslain perusteella oikeuta henkilön syrjimiseen.

Kuluttajansuojalain rikkomukset

Tapauksessa on rikottu kolmea kuluttajansuojalain pykälää.

- Kuluttajansuojalain 2:3 §, koska kahvilan toiminta on ollut elinkeinotoiminnassa yleisesti hyväksyttävän asianmukaisen menettelytavan vastainen. Fazer Cafe Kluuvi on sitoutunut toimimaan avoimilla markkinoilla ja olemaan avoin kaikille asiakkaille. Peruste, että vaatimalla koronapassi klo 9 aamulla kahvila voidaan illalla pitää pidempään auki, ei ole oikeutus kantajan perusoikeuksien rikkomiseksi.
- Kuluttajansuojalain 2:9 § asettaa kiellon käyttää aggressiivisia menettelyjä asiakassuhteessa. Kyseisessä tapauksessa kantajan lakiin perustuvien kuluttajan oikeuksien käyttöä on perusteetta hankaloitettu. Kantaja on aamulla halunnut käydä syömässä ennen töihin menoa, mutta tämä on estetty. Menettely on siis kantajan näkökulmasta ollut aggressiivista.
- Kuluttajansuojalain 3:1 § asettaa kiellon, että elinkeinonharjoittaja käyttää kulutushyödykkeitä tarjotessaan sopimusehtoa, jota kulutushyödykkeen hinta ja muut asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen on pidettävä kuluttajien kannalta kohtuuttomana. Tartuntatautilain 58 i §:ssä säädetään, että nk. koronapassin eli EU:n digitaalisen koronatodistuksen tulee kansallisessa käytössä osoittaa henkilön saaneen ... täyden rokotussarjan vähintään seitsemän vuorokautta aiemmin, negatiivisen koronatestituloksen enintään 72 tuntia aiemmin tai sairastaneen laboratoriovarmistetun covid-19-taudin enintään kuusi kuukautta aiemmin. Yleissopimus ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla takaa, että terveyteen kohdistuva toimenpide voidaan suorittaa vain, jos kyseinen henkilö on antanut suostumuksensa vapaasta tahdostaan ja tietoisena kaikista asiaan vaikuttavista seikoista (5. artikla). Potilaslain mukaan potilaalla on itsemääräämisoikeus ja jos potilas kieltäytyy tietystä hoidosta tai hoitotoimenpiteestä, häntä on mahdollisuuksien mukaan hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan muulla lääketieteellisesti hyväksyttävällä tavalla (6 §). Näillä laeilla on Suomessa taattu, että niin kutsuttu rokottautumispakkoa ei ole. Negatiivisen koronatestituloksen vaatiminen 72 tunnin aikajänteellä tarkoittaa, että kantaja joutuisi hankkimaan kolmen vuorokauden välein kalliin koronatestin voidakseen harjoittaa perusoikeuksiaan. Tämä ei ole kohtuullista varsinkin, kun otetaan huomioon, että kantajan ei ole millään tavalla todettu omanneen koronataudin oireita sinä hetkenä, jolloin häntä on kielletty pääsemästä syömään kahvilaan.

Fazer Cafe vetoaa tapauksessa tartuntatautilakiin ja sen suomiin oikeuksiin rajoittaa asiakkaiden pääsyä Fazer Cafen omistamiin kahviloihin.

Kantaja vetoaa perustuslain 106 §:ään, jonka mukaan, jos tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa lain säännöksen soveltaminen olisi ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa, tuomioistuimen on annettava etusija perustuslain säännökselle. Tartuntatautilain soveltaminen kyseiseen oikeustapaukseen on ilmeisessä ristiriidassa kantajan perusoikeuksien, jotka on taattu perustuslain 7 ja 9 §:ssä, kanssa. Tartuntatautilakia on sovellettu kyseisessä tapauksessa perusteetta ilman yhtäläisyyttä tartuntatautilain tarkoituksen kanssa. Tartuntatautilain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Tapauksen oikeuskäsittelyn yhteydessä tulemme todistamaan, että koronapassin edellyttäminen ei ollut tarpeen käsiteltävänä olevassa tapauksessa, eikä koronapassin edellyttäminen ole tarpeen muissakaan tapauksissa, joissa sitä on edellytetty näytettäväksi. Tätä tarkoitusta varten esittelemme laajasti lääketieteellistä tutkimusta sekä otamme pääkäsittelyyn runsaasti asiantuntija- sekä todistajanlausuntoja.

Kantaja vaatii tuomioistuinta antamaan tapauksen käsittelyssä etusijan perustuslain 7 ja 9 §:lle suhteessa tartuntatautilakiin.

Valtion vastuu

Valtion lainsäädäntö on johtanut siihen, että Fazer-konsernin Cafe Kluuvi on päättänyt rikkoa kantajan perusoikeutta elämään ja oikeutta ihmisarvoiseen kohteluun, koska Fazer-konsernin edustajilla on ollut mahdollisuus valita joko syrjimätön toiminta kantajaa kohtaan, mikä olisi johtanut Fazerin taloudellisiin menetyksiin, tai syrjivä toiminta kantajaa kohtaan. Perusoikeuksien loukkaaminen vetoamalla taloudellisiin menetyksiin ei ole lain mukaista toimintaa.

Valtion lainsäädäntö eli tartuntatautilain 58 i § ei ole ollut tarkkarajainen, vaan se on antanut yksityisen toimijan itsensä valita, rikkoako perusoikeuksia vai ei. Lainsäädännöllisesti kyseinen tartuntatautilain pykälä on perustuslain vastainen ja siksi perustuslain 106 §:n perusteella tuomioistuimen on sovellettava perustuslakia ensisijaisesti ja annettava kantajan perusoikeuksille eli oikeudelle tulla kohdelluksi ihmisarvoisesti sekä liikkumisvapaudelle ensisija tuomiota määrättäessä.

Valtioneuvosto on asetuksella rajoittanut ravintolatoimintaa siten, että joko ravintoloitsija on joutunut laittamaan liikkeensä kiinni illan vasta alettua tai sitten ravintoloitsija on joutunut rajoittamaan tiettyjen henkilöiden, kuten kantajan, perusoikeuksia. Valtioneuvosto on antanut asetuksensa vastoin viranomaiselta edellytettävää välttämättömyysperiaatteen noudattamista. Tulemme oikeudenkäynnin kuluessa osoittamaan, että valtion toimenpiteet Covid-19 -taudin ehkäisemiseksi ovat olleet liioiteltuja, ylimitoitettuja ja yksilön perusoikeuksia tarpeettomasti rikkovia.

Lääke- ja oikeustieteellistä tutkimusta kantajan vaatimusten tueksi

Tulemme esittämään laajasti lääketieteellistä ja oikeustieteellistä tutkimusta kantajan vaatimusten tueksi. Seuraavassa esittelemme keskeisiä tutkimuksia:

- STM:n vuoden 2012 kansallisen varautumissuunnitelman mukaan tauti määritellään lieväksi pandemiaksi, jos 8 viikon aikana 35 % väestöstä sairastuu, 11 480 henkilöä tarvitsee sairaanhoitoa (221/100 000 asukasta) ja 3450 kuolee (66/100 000 asukasta). Tauti luokitellaan vaikeaksi pandemiaksi, jos 8 viikon aikana 35 690 henkilöä tarvitsee sairaalahoitoa ja 9050 ihmistä kuolee. Covid-19-virusinfektion kanssa menehtyi Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2020 yhteensä 558 henkeä. Heidän mediaani-ikänsä oli 84 vuotta.
- Suomessa tehdyn, Eurosurveillance-tiedejulkaisussa 29.7.2021 ilmestyneessä tutkimuksessa tarkasteltiin koronan leviämistä sairaalassa. Tutkimuksen mukaan vaikka olisi täysin rokotettu ja käyttäisi maskeja, voi saada koronatartunnan ja taudin oireettoman tai oireellisen muodon sekä tartuttaa tautia edelleen. Tartunnan sai 45 sairaanhoitotyöntekijää, joista 18 oli saanut kaksi rokoteannosta, kuusi yhden annoksen ja 21 oli rokottamattomia. Virus siis tarttui rokotettuihin työntekijöihin käytännössä yhtäläisesti kuin rokottamattomiinkin.
- Norjalaisessa tutkimuksessa *Length of hospital stay and risk of intensive care admission and in-hospital death among COVID-19 patients in Norway: a register-based cohort study comparing patients fully vaccinated with an mRNA vaccine to unvaccinated patients* ei havaittu eroa rokotettujen ja rokottamattomien potilaiden välillä tehohoitojakson pituuden tai sairaalakuoleman riskin osalta.
- Amerikan sydänliiton (American Heart Association) tekemän tutkimuksen mukaan koronarokotteet aiheuttavat sydänlihaksen tulehdusta eli myokardiittia. Yhdistyksen tekemään tutkimukseen osallistui kaikkiaan 140 nuorta, joilla oli kaikilla sydänlihaksen tulehdusepäily. Suurin osa potilaista oli miehiä (126) ja valkoihoisia (92). Osallistujien keski-ikä oli 15,8 vuotta. Epäiltyä sydänlihastulehdusta esiintyi 136 potilaalla mRNA-rokotteen jälkeen. Näistä 131 oli saanut Pfizer-BioNTech-injektion. Osallistujista 128:lla sydänlihaksen tulehdus esiintyi toisen rokoteannoksen jälkeen ja oireet alkoivat 0-22 päivää rokotuksen jälkeen. Yleisin oire oli rintakipu ja kaksikymmentäkuusi potilasta hoidettiin teho-osastolla.

Valtio rikkoo oikeudellisia periaatteita ja samalla kantajan perusoikeuksia

Rikkomalla oikeudellisia periaatteita valtio on rikkonut kantajan perusoikeuksia. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13. artikla takaa, että jokaisella yksilöllä tulee olla käytettävissään tehokas oikeussuojakeino kansallisen viranomaisen edessä siinäkin tapauksessa, että oikeuksien ja vapauksien loukkauksen ovat tehneet virantoimituksessa olevat henkilöt. EIS:n 13. artiklaan perustuen kantaja vaatii valtiota maksamaan korvauksen hänen perusoikeuksiensa rikkomisesta.

Kantaja on pyrkinyt sopimaan vastaajien kanssa asian ilman oikeudenkäyntiä. Vastaajat eivät ole tähän suostuneet.

Liitteet:

Suullinen todistelu:

1) Mika Vauhkala

teema: kohtelu Fazer Cafe Kluuvissa ja siitä aiheutuneet kärsimykset

2) THL:n johtaja Mika Salminen

teema: perusteet koronapassin käyttöönotolle eivät ole olleet perusoikeuksia kunnioittavia

3) perustuslakiasiantuntija Pauli Rautiainen

teema: koronapassilla suoritettu perusoikeuksien rajoitus ei perustu tutkimustuloksiin

4) hallintotieteiden tohtori Matti Muukkonen

teema: rokottamattomien perusoikeuksia ei ole turvattu

5) STM:n osastopäällikkö Satu Koskela

teema: millaiseen lääketieteelliseen tutkimukseen tai oikeudelliseen arviointiin STM:n aluehallintovirastoihin kohdistama ohjaus on perustunut

Kirjalliset todisteet:

1) Fazer Retail Finlandin vastaus

teema: vastaajan perustelut kantajan oikeuksien rikkomiselle

2) Kansallinen varautumissuunnitelma influenssapandemiaa varten (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2012:9)

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/72870/Jul201209.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

teema: Koronavirus ei täytä edes STM:n lievän pandemian määritelmää

3) Eurosurveillance -lehden artikkeli An outbreak caused by the SARS-CoV-2 Delta variant (B.1.617.2) in a secondary care hospital in Finland, May 2021

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/labs/pmc/articles/PMC8323455/>

teema: täysi rokotussarjakaan ei suojaa koronatartunnalta

4) MedRxiv -lääketieteellisen julkaisun artikkeli Length of hospital stay and risk of intensive care admission and in-hospital death among COVID-19 patients in Norway: a register-based cohort study comparing patients fully vaccinated with an mRNA vaccine to unvaccinated patients

<https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2021.11.05.21265958v2>

teema: rokotettujen ja rokottamattomien potilaiden välillä ei havaittu eroja tehohoitojakson pituuden tai sairaalakuoleman riskin osalta.

5) Ahajournals -lääketieteellisen julkaisun artikkeli Clinically Suspected Myocarditis Temporally Related to COVID-19 Vaccination in Adolescents and Young Adults: Suspected Myocarditis After COVID-19 Vaccination

<https://www.ahajournals.org/doi/10.1161/CIRCULATIONAHA.121.056583>

teema: koronarokotteet aiheuttavat sydänlihaksen tulehdusta

6) Vertaisarvioitu artikkeli Koronapassi, perustuslaki ja yhdenvertaisuustarkasteluasetelman kritiikki <https://www.edilex.fi/artikkelit/25547>

teema: koronapassilla rikottu yhdenvertaisuutta

7) Sosiaali- ja terveysministeriön vastaus aluehallintovirastojen tarkennuspyyntöön koskien tartuntatautilain mukaisten rajoitusten asettamista koskevaan ohjaukseen

teema: STM:n aluehallintovirastoihin kohdistama ohjaus ei perustu lääketieteellisiin tutkimuksiin tai oikeudelliseen arviointiin

Varaamme oikeuden esittää lisää todisteita sekä kutsua muita todistajia ja asiantuntijoita.

Aki Nummelin

OTM, lupalakimies